

Geachte heer Broeksma,

Toen we kennismaakten bij uw bezoek aan ons vrijwilligerswerk in het Scharlakenhof (zie foto) in het kader van Landschapsbeheer, dacht ik: fijn! een wethouder van Groen Links met oprechte belangstelling voor natuur en landschap. Maar dit blijkt helaas niet uit het plan om zonneparken onder voorwaarden toe te staan op een aantal plekken bij Haren. Of is het ontwerp-beleidskader misschien een slimme zet om zoveel weerstand op te roepen dat het hele zonneparkenplan - althans in Haren - kan worden afgeblazen?? Petje af dan ...

Waarom het plan niet deugt is zonneklaar. Het gaat niet alleen om de 'achtertuin' van Harenaars en stadgers die aan de corona-aerosolen ontsnappen of die zich gewoon even willen vertreden. Het gaat om stukken landschap die behoren tot de unieke gebieden van Hunzedal, Hondsrug en Drentse Aa. Daarvan zijn al veel te veel stukjes salamigewijs afgeknabbeld. Zonneparken zouden een industrieel landschap maken van gebieden met een eeuwenoude agrarische en culturele geschiedenis die nu nog is te lezen en te beleven.

Bovendien is een deel van de in het plan aangemerkte gebieden het eeuwenlange strijdtoneel geweest van de stad tegen o.a. bisschoppen van het Sticht en Munster. Ook later bleven deze gebieden van groot strategisch belang. Wegens aantasting van het schootsveld zou Rabenhaupt zich bij wijze van spreken in zijn graf omdraaien!

het Besloten Veen [foto Geopark De Hondsrug]

Dit geldt bijvoorbeeld voor aantasting van de open terreinen ten noorden en zuiden van het Besloten Veen, ongeveer gelegen tussen de Appelbergen en het Noordlaardebos. Daar liggen resten van verdedigingswerken in de vroegere moerassen, zoals tenminste een landweer, een ringwalburcht en een rechthoekige burcht. Die beide burchten zijn gevonden op een locatie die op oude kaarten *Blankeweer* heet (Spiekhout, dissertatie RUG 2020) hoewel er ook veel historische kaarten zijn waarop Blankeweer juist aan de andere kant van de de Zuidlaarderweg aangegeven is (Spiekhout, Historisch Jaarboek 2016).

De ringwalburcht is ook wel aangeduid als *Bolwerk* en is mogelijk identiek aan *Nutspete* (oftewel *Mitspete*) zoals genoemd in kronieken die betrekking hebben op de jaren 1228, 1231 en 1232. Andere namen zijn *Veste up der were* (genoemd in 1357) en *Munitio Threntorum* (genoemd in 1339), maar hiermee kunnen ook andere vestingen

bij de landweer bedoeld zijn. Verder is er geschreven over de burcht *Blankenvoorde*, die eveneens in het Gorecht of de Kop van Drenthe worden gezocht (Spiekhout dissertatie RUG 2020). Blankevoorde, Blankeweer en de landweer zijn rond 1400 aangelegd door bisschop Frederik van Blankenheim. Een landweer bestaat uit 1 of meer moeilijk te passeren wallen geflankeerd door greppels. Op de wallen stonden palissaden of stekelstruiken. In 1514 legden de Saksen er een nieuwe landweer aan.

Van zowel Blankevoorde, Blankeweer, Mitspete Veste up der were en Munitio Threntorum zijn de precieze locaties onbekend. Uit militair oogpunt zou het logisch zijn als een deze genoemde versterkingen gelegen heeft op de plek bij De Kleine Pol ten zuiden van de Appelbergen waar een zonnepark gebouwd zou mogen worden. Het is een hooggelegen terrein langs de zeer oude weg over de Glimmeres. Dit was eeuwenlang de enige verbinding tussen Glimmen en Noordlaren, totdat in de eerste helft van de negentiende eeuw de Zuidlaarderweg richting De Pol is aangelegd. De terreinen westelijk van De Kleine Pol werden oudtijds door de omwonenden Blankeweer genoemd zoals blijkt uit een inventarisatie van veldnamen door Wieringa.

landschap naast De Kleine Pol [foto streetview]

Ook een rapport van Libau geeft aan dat Blankeweer op diverse plekken in de omgeving gelegen kan hebben. Bovendien beschrijft dit rapport dat direct grenzend aan het terrein voor een mogelijk zonnepark bewoningsresten uit het mesolithicum en/of neolithicum zijn aangetroffen (AMK-terrein 14933). Die bewoning kan zich heel goed hebben uitgestrekt tot op het aangewerkte voor het zonnepark. Dit geldt eveneens voor ander archeologisch materiaal dat in de directe omgeving is gevonden; het rapport maakt melding van bewerkte vuursteen en een crematiegraf dat niet nader gedateerd kon worden dan late bronstijd tot Romeinse tijd. Verder zijn er vondsten uit de late middeleeuwen (Libau-rapport: 17.81173 in opdracht van de Gemeente Haren voor de aanleg van een faunaduiker; 2017).

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Haren (Libau 2012) heeft het hele gebied bij De Kleine Pol en ook dat aan de zuidkant van het Besloten Veen, waar nu een ander zonnepark zou mogen komen, de status van een *hoge verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten*. De weg over de Glimmeres en de Zuidlaarderweg staan op die kaart als *cultuurlandschappelijk waardevol lijnelement*, zijnde oude doorgaande routes over de Hondsrug naar het zuiden. Oud wil hier zeggen duizend of meer jaar. Beide zonneparken zouden een aantasting van die cultuurlandschappelijke waarde veroorzaken en mogelijk een vernietiging van archeologische waarden.

Het strategisch belang van het Besloten Veen als barrière tussen Groningen en het zuiden heeft ertoe geleid dat zelfs nog in de tweede wereldoorlog de bezetter daar loopgraven en een tankgracht heeft laten spitten door dwangarbeiders.

Los daarvan heeft het Besloten Veen een uniek geologisch verleden: zeer lang geleden stroomde hier water van de Drentse Aa naar de Hunze. Alleen dat al rechtvaardigt bescherming van het landschap op de noordelijke en zuidelijke flanken van het Besloten Veen om een open zicht op de relatief grote hoogteverschillen te houden.

het Besloten Veen [foto Geopark De Hondsrug]

Bij brug over de Drentse Aa de Punt ligt eveneens een landschap met een groot historisch belang. Het was sinds mensenheugenis de verbinding met het zuidwesten. Een jaarrond begaanbare verbinding van de stad met Paterswolde of Peize was er niet. Voordat er een brug bij de Punt was, lag er een doorwaadbare plaats (voorde) in de Aa. De oudste vermelding van de Punterbrug dateert van 1456.

Het kasteel van 1266 van de prefect Egbert van Groningen moet daar ergens gestaan hebben, wellicht naast het voor een zonnepark gemarkeerde gebied ten westen van de Aweg, die waarschijnlijk ook al uit die tijd stamt. Mogelijk stond hier ergens de burcht *Blankenvoorde* die kort na 1400 is gebouwd door Frederik van Blankenheim en in 1405 gesloopt in het kader van zijn verdrag met de Groningers.

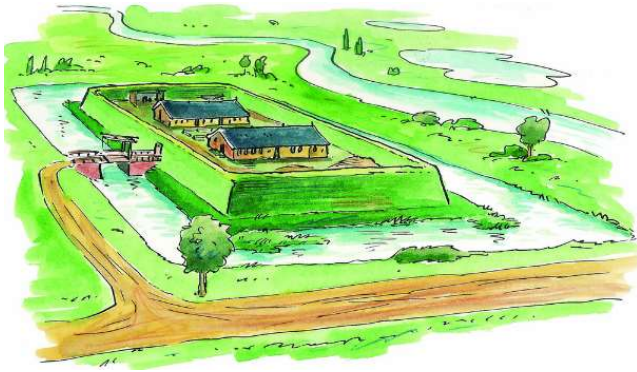

de Aweg achter het waterbedrijf [foto Groninganus]

Iets ten noorden van de brug liggen in een bocht van de Drentse Aa liggen fundamenteën van een versterking waarvan de datering en de bouwheer onbekend zijn. Er zijn verschillende mogelijkheden geopperd, onder andere Blankenvoorde en het kasteel van Egbert. De locatie stond vroeger bekend als de *Nije Waarken*.

Ten zuiden van de brug liggen de restanten van *Weerdenbras* uit 1505, een blokhuis met wallen. Het blokhuis werd

1516 door de Groningers verwoest, maar al snel weer opgebouwd. In 1581 werd er verbeten om gevochten tussen Spaanse en Staatse troepen. De laatste wonnen en wierpen in 1585 ook aan de ander kant van de weg een versterking op. Na het Twaalfjarig Bestand is Weerdenbras in gebruik genomen door het corps de garde, de stadsmilitie van Groningen. In 1672 de versterking bezocht door Bommen Berend. Rond 1700 had Weerdenbras zijn militaire betekenis verloren. De grachten zijn bij proefopgravingen in 1992 herontdekt. (bron: De vergeten cultuurhistorie van De Punt, 2019, Klingers) Hierachter past zeker geen zonnepark.

schets van mogelijke opzet van Weerdenbras
[Drenthe Magazine]

huize De Groninger Punt [foto Rijksmonumenten]

Bij de brug staat huize De Groninger Punt gebouwd in 1736. Het was stadstolhuis tevens posthuis en voorname herberg. Hier stopten de twee oudste en belangrijkste postkoetsroutes vanuit Groningen van de 17de eeuw tot de opkomst van de spoor- en tramwegen. Een postkoets ging naar Zwolle, de andere naar Lemmer.

Ook hier dus een combinatie van cultuurhistorische en militair-historische waarden in een fraai landschap.

De omgeving van de strategisch zo belangrijke zones bij de Punterbrug en bij het Besloten Veen behoren intact te blijven net als het herstelde schootsveld van Boertange. Gun Rabenhaupt zijn grafrust. Dus geen zonneparken die die historie en het landschap verpesten. Wat er gebeurt als de ruimte bij om historische landschappen wordt volgebouwd met wezensvreemde objecten, is te zien op hieronder bijgevoegde foto's. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Met vriendelijke groet,
5 januari 2021,

Frans Duijm.

BIJLAGE

Wat er gebeurt als de ruimte bij om historische landschappen wordt volgebouwd met wezensvreemde objecten, is te zien op hieronder bijgevoegde foto's.

Annen

Emmen

Hunze, Euvelgunnerweg

Hunze, Euvelgunnerweg

Oterdum

Heveskes

